

TRANSILVANIA.

FOIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

ANULŪ ALŪ XXI-LEA

1890.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EditorŪ: ComitetulŪ AsociaȚiunei.

RedactorŪ: I. Popescu, primŪ secretarŪ alŪ AsociaȚiunei.

SIBIIU,

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE,

1890.

Tabla de materii.

	Pag.
Cătră onorații cetitori, de Ioană Popescu	1
<i>I. Istoriă.</i>	
Ună documentă istoricū, de G. Sima alū lū Iónū	19
Spicuri din autori străini asupra Românilorū, de P. Bros- ténū	42, 65, 104, 271
Arabia dela gurile Dunării, de Dr. A. Marienescu	225
Aurelianū împăratulū și retragerea sa din Dacia, de Dr. A. Marienescu	341
Crașori Romani în Dacia pe timpulū stăpânirei Sarma- tilorū, de Dr. A. Marienescu	389, 421
<i>II. Studii literare științifice.</i>	
Români Istrieni, de V. Nicoră	3
Cărțile cele mai bune și bibliotecile poporane, de Dr. G. Popa	9, 33
Câte-va observări asupra scrierilor din poporū și pentru poporū, de G. Sima alū lū Iónū	54
Baba Dochia, de Dr. A. Marienescu	72
Întemeierea psihologică a actelorū elementare ale gân- durei în marginile legilorū Herbartiane, de asociare și reproducere, (Monografie psihologică) de Stefanū Velovanū	80, 97, 147, 178, 280, 365, 406
Terminii de topografie în limba română, de Dr. G. Popa	114
Observațiuni asupra graiului ardelenescū în raportū cu limba literară de peste Carpați, de A. Șuluț Cărpinișanū	139, 165
Expansiunea aerului atmosfericū, de T. Ceontea	153
Învățare (studiu filologicū), de Dr. A. Marienescu	193
Medard, de T. Ceontea	213
Ceva despre epica lū Vasile Alexandri, de Virgilū Onițū	237, 262
Vasile Alexandri (Schiță biografică), de Virgilū Onițū	399
<i>III. Pedagogiă.</i>	
Pedagogia în academia de științe din Berlin, de I. Popescu	13
Lucrul de mână în școle, de G. Moianū	51, 85
Reforma cea mai importantă, ce e pe cale de a se întro- duce în sistemulū educațiunei, de I. Popescu	109
Învețământulū educativū și însemnătatea lū pedagogică, de I. Popescu	129

✓	Știința în scôlă și afară de scôlă, de Dr. P. Spanu	171 și 204
X	Istoria naturală în scôlele populare, de Dr. D. P. Barcianu, Recensiune, de I. Popescu	442

IV. *Economieă.*

X	Despre Albinăritu, de Elia Câmpenu	118
X	Rolul gunoiului în agricultură, de I. Georgescu	182

V. *Higienă.*

X	Câte-va reguli igienice pentru vedere, de Dr. Elefterescu	440
---	---	-----

VI. *Literatură populară.*

	Colinde, de G. Sima alu lui Ionu	21
	Doine, de I. P. Reteganulu	58
	Beneșulu, poveste din popor, de I. P. Reteganulu	115
	Pintea, baladă din popor, de G. Sima alu lui Ionu	123
	Colinde, de Andrei Bârseanu	186
	Doine, de I. P. Reteganulu	413

VII. *Bibliografie.*

	Publicațiuni venite la redacțiune	92
--	---	----

VIII. *Acte oficiale.*

	Procesele verbale ale Comitetului Asociațiunei, 23, 61, 95, 124, 158, 188, 217, 250, 285, 372, 376, 415, 448,	450
	Convocarea adunării generale a Asociațiunei	192
	Raportulu generalu și rațiociniulu Comitetului pentru adu- narea generală a Asociațiunei din anul curentu	293
	Procesele verbale ale ședințelor adunării generale a Aso- ciațiunei din a. c.	317, 320
	Noua arondare a despărțemintelor a Asociațiunei tran- silvane	326
	Budgetulu Asociațiunei pro a. c.	332

IX. *Diverse.*

	Consemnarea contribuitorilor făcute în favorulu scôlei civile de fete a Asociațiunei,	128, 192, 338, 456
	Programulu examenelor de vară dela scôla civilă de fete a Asociațiunei, pentru anul scolaru expiratulu	191
†	Vasile Alexandri	261
	Avisu pentru abonenti	456

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 1.

SIBIIŪ, 15 IANUARIE 1890.

Anulŭ XXI.

ĈĂTRĂ ONORAȚII CETITORII!

Adunarea generală a AsociaȚiunei nŭstre, Ținută în anulŭ expiratŭ la Făgărașŭ în 15 și Țilele următore ale lui Augustŭ, după-ce pe fostulŭ ei primŭ secretarŭ, pe multŭ meritatulŭ domnŭ *Georgiu BariȚiŭ* l'a alesŭ de președinte, mi-a făcutŭ onŭrea cu totulŭ neașteptată de a me chŭama pe mine la acelŭ postŭ, cu care, după statute, e împreunată și redactarea acestei foi.

Ast-felŭ s'a făcutŭ schimbarea în redacȚiunea fŭiei, fiindŭ chŭamatŭ să urmezŭ eu domnului *BariȚiŭ*, carele a redactatŭ o dŭouăzeci de ani, dela înfiinȚarea ei, cu o abnegaȚiune și rezultate, ce numai istoria i le va puté aprecia după meritŭ.

Avëndŭ deplină conscientă despre importanȚa acestei foi, care, ca organŭ alŭ AsociaȚiunei, e consacrată și ea, ca și AsociaȚiunea, celorŭ mai înalte interese, ce avemŭ : *literaturei* și *culturei* nŭstre naȚionale, mărturisescŭ, că numai cu mare sfielă amŭ luatŭ asupra-mi sarcina de a o redacta. Cum s'ar fi și pututŭ să nu me sfiescŭ de a primi redactarea unŭ organŭ, a cărui misiune nu pŭte să se îndeplinescă decâtŭ prin conlucrarea celorŭ mai alese puteri sciinȚifice și literare, ce se află în sinulŭ naȚiunei! Dar mare cum a fostŭ sfiela mea, aceea, deși m'a făcutŭ să hesitezŭ în faȚa sarcinei și responsabilităȚii, ce 'mi erau puse în vedere, n'a pututŭ însă să me împedece de a me supune datorinȚei, carea trebuie să

ne fiă sântă la toți: de a sta fiă-care la postulă, la care în interesulă binelă comună e chiamătă, și a pune în serviciulă lui tôte puterile, de cară dispune.

Cu o hotărfire, isvorită din ună asemenea simțu de datorință, amă primită decă sarcina de a redacta fôia Asociațiunei, în carea ne-amă dedată a privi paladiulă *literaturei* și *culturei* nôstre *naționale*, și cu hotărfirea acêsta voiă căuta ca, întru câtă debilele mele puteri me voră ajuta, pe lângă celelalte chiamări oficiöse, să'mă împlinescă și chiamarea de redactoră.

Amă firma speranță, că ómenii nostri de litere și de sciință încă 'mă voră da totă concursulă posibilă, pentru-ca fôia să se pôtă ținé la înălțimea timpului și a chiamărei sale de a servi și ea în măsură câtă mai deplină la realisarea scopuriloră Asociațiunei.

Conformă programei, stabilite prin usă, momentele principale, ce voră constitui și de aci înainte conținutulă fôiei, voră fi: *articulă de sciință, documente istorice, cestiună filologice, filosofice și pedagogice, produse literare, tractate populare din igienă, economiă și alte ramuri ale vieții poporului* (din cară tractate se voră scôte edițiuni separate pentru a se împărți în poporă), apoi *recensiună* și la fine voră urma *publicațiunile oficiöse* ale comitetului și adunăriloră Asociațiunei.

Hotărfirea, ce onorabilulă comitetă a luată pentru adoptarea ortografiei Academiei române și a formatului exterioră ală fôiei, este arătată în procesulă verbală dela fine.

Nu este multă, este puțină ceceace, cu restulă puteriloră neabsorbite de crunta luptă đilnică pentru existență, mai putemă face pe terenulă sciinței, literaturăi și ală culturăi nôstre preste totă. Să nu perdemă însă din vedere adevărulă, pusă dreptă motto fôiei nôstre: *gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo*. Acestă adevără, cunoscută încă din anticitatea clasică, e fôrte semnificativă, arătândă, că decă nu vomă slăbi și vomă continua și cu puținulă ce putemă presta pe

amintitele terene, cu acelă puțină încă vomă progresa. Și așa, întăriți în convingerea acésta, ce e susținută chiar și de aprecierile străinilor, să mergem înaintea cu Dumneșeu!

Sibii, în Ianuarie 1890.

Ioană Popescu.

ROMÂNII ISTRIENI.

„Cu durere și nu tocmai spre onórea nóstră, trebuie să mărturisim, că noi, Români de dincóce de Dunăre, cunoșcem aceste Dialecte (macedo- și istriano-român) cu multă mai puțină, decât să putem asarda păreri seriose.....“ scria dlă *Aronă Densușană* în 1885, pe pagina 33 a Istoriei literaturii române. Și mai în jos, totu pe aceeași pagină: „Însemnătatea acestor dialecte pentru limba română este de ună extremă interes. Dreptu aceea dorim, ca studiul lor, adunarea și cercetarea materialului lingvistic, să nu mai întârșie“.

Ce-î dreptu, de când au fostu tipărite cuvintele acestea, n'au trecutú fără abia 5 ani; dar și acestu intervalu era de ajuns, ca să se facă ceva pentru acelă extremă interes. În privința *românilor istrieni* însă lucrul totu așa stă și în ziua de ađi, ca acum cincă ani.

E într'adevărú lucru de mirare, că guvernul României, care încă în lunile Iunie și Iulie ale anului 1857 a fostu trimisú pe *I. Maiorescu* în Istria, ca să descopere și să studieze fracțiunea acésta de români, pre câtu de neînsemnată la numărú, pre atâtú de interesantă pentru limba și istoria română, s'a opritú la atâta; și că nici chiar Academia de științe din Bucuresci, care cu ajutoarele sale materiale și morale ar fi pututu face cea mai bună ispravă, nu și-a îndreptatú ochiulú seu mai cu de-adinsulú asupra acestui obiectú de „ună extremă interes“ pentru limba și istoria română.

Nu voiú de locú să învinescú pe nime, căci reposatulú *Ioană Maiorescu*, la timpulú seu, a corespunsú misiunii sale.

Materialul culesu de densulu a fostu publicatu de fiulu seu dlü *T. Maiorescu* în 1874, sub titlulü: „*Itinerariu și dicționarü istriano-românü*“*). Și Academia, din partea sa, a premiatu mai în anii trecuți unü studiü limbisticü alü lui Candrea și Frâncu, întitulatü: *Rotacismü la Moți și Istrieni*. Ba voiü chiarü sä laudü pre mulți streini italieni și germâni, cari directü seü indirectü s'aü ocupatü multü puținü și de limba și de istoria românilorü istrieni.

Dar lucrările acestea, la cari de altcum vomü mai reveni, nu sântü de ajunsü, dice dlü *A. Densușianü* și se recerü cercetări ulterioare limbistice.

Din partea nösträ mai aplicämü observările dlui *Densușianü*, și cu deosebire, la *istoria* românilorü Istrieni, ca atari și ca parte a poporulu românü în generalü. Căci de considerämü limba și istoria lorü ca obiecte separate, demne de studiulü nostru, și ne dämü séma despre rezultatele obținute până acum în ambele direcțiuni, trebuie sä constatämü, că în privința limbei totü mai stämü cum stämü, dar în privința istoriei *românilorü Istrieni* lucrulü abia l'aü începutü streiniü.

Și mânecändü din considerațiunile acestea, ca unulü care de mai mulți ani încöce amü dedicatü o specialä atențiune acestorü obiecte și în respectulü limbei *românilorü Istrieni* amü față de alții avantagiulü, ce mi-lü oferä pozițiunea mea în Fiume, aflu oportunü și necesarü de a reîmprospeta cestiunea duplä, limbisticä și istoricä a *românilorü Istrieni*, a clarifica starea, în care se aflä, și de e posibilü, a contribui încät-va la promovarea studiulu ei.

Începü cu lămurirea datelorü statisticeï etnografice, cari se referü la *românii Istrieni*.

Românii Istrieni locuescü actualminte compacti în 9 și separați de aceștia între sloveni respective croați în alte

*) Numai păcatü, că edițiunea I. a apărutü în esemplare pré puține și a II nu s'a mai făcutü; căci cartea arü merita sä se afle în töte bibliotecile publice și private și în mâna întregelü junimii românesceï studiöse. Eü de exemplu numai după multe umblări încöce și încolo o amü pututü afla (1883) în biblioteca gimnasiulu rom. din Brașovü, de unde din bunăvoința directorulu de atunci dlü *Stefanü Iosifü* o amü împrumutatü, și mi-amü copiatü totü dicționarulu.

2 sate. La aceste sate vomă reveni, cândă le vomă considera din punctă de vedere topografică. Aci însemnă numai, că compactă în cele 9 sate româniă ocupă acelă teritoră pedemontană (precum 'lă numescă geografă istrieni) ală Istriei, care se ține de grupulă Montemaggiore și se estinde imediată la pôlele lui meridionali. Complexulă acesta în limba poporului se chiamă *Vlașia*. Celelalte 2 sate sântă isolate și îndepărtate de *Vlașia*, unulă pe așa numitulă Tschitscherboden (la poporă: Ciceria, la geografă istrieni: Vena) și ală doile pe partea meridională a teritorului Albonei, la mare, cătră Punta Nera. Apoi se mai află români risipiți prin satele vecine cu ale loră și prin cetățile și porturile litoralului întregă.

Esistența loră ca rasă distinsă de celelalte e recunoscută de mai mulți seculi. În timpurile mai vechi numărulă sufleteloră a fostă calculată până la 10.000 (Dr. Kandler, apendice la istoria cronografică a Triestului de Scussa). Că odinioră a fostă cu multă mai mare ca acum, acésta e sigură, căci prin ală 17 seculă existau încă o mulțime de alte sate locuite de români, cari acum sântă slavisați. Numărulă celă mai mică ni-lă arată statistica oficiosă a popóreloră din Austria, compilată în 1846, și anume cu cifra de 1555. Va să dică, cifra cea mai mică, adevă nula, o aflămă în statistica oficiosă din 31 Decembre 1880, care nici nu-ă amintese. Dar despre acésta vomă vorbi mai în josă.

Pe la anulă 1850 *Miklosich* (Rumunische Untersuchungen, Wien 1881 p. 1), constatéză din izvóre oficiose ună numără totală de 2953 seú 2955; esclude din calcululă seú pe cei de pe teritorulă albonesă, pentru că n'ară mai fi făr' 2 inși și și aceia ară vorbi reă românesce, precum nu consideră nici pe cei risipiți prin tótă Istria, căci ară fi deja slavisați.

La anulă 1859 (Combi, Porta Orientale, Trieste, 1859, p. 101) aflămă, pe lângă 160 mi de italieni și 112 mi de slavi, 3000 de români, ca locuitoră ai Istriei naturale, cum dică Combi (mărginită de fluviulă Arsa, de munții Caldiera cu Montemaggiore și Vena, și ear de un fluviă dísă Tima-

vulă; căci Istria politică de ađi cuprinde tóťă peninsula, până preste acei munđi și se mărginesce cu Fiume, Carniola și Triestulă). Combi decí de asemenea lasă afară din calculă pe cei dela Albona și pe cei de pe Vena, dar consideră pe cei risipiđi prin provinciă.

Totă din anulă 1859 ne comunică Ascoli (studí critici, Gorizia 1861, p. 51) datele preotulă Micetică din Berdo (Vlașia), din carí resultă ună numără aproximativă de 2200 numai pentru Vlașia. La anulă 1869 (Ficker, *Völkerstämme der öster.-ung. Mon.* Wien 1869) aflămă 3000. Aici însemnămă că cifra acésta e identică (diferința de 5 seú 7 suflete) cu a lui Miklosich din 1850, căci Miklosich (veđi l. c.) a folosită izvórele lui Ficker. Decí observările nóstre făcute la cifra lui Miklosich aú și aici valórea loră.

O cifră de mijlocă aflămă în „Dizionario cronografico d'Italia (Milano, 1878, IV. vol. p. 424)“ și anume 5000 întregi. Cifra acésta pare cam curiosă asemănându-o cu celelalte contimporane seú de mai înainte. Apoi nu chiară fără temeiuă se đice că italienii în generală nu pré suntă espertă și preciși în de-ale geografiei. Dreptă aceea investiğându lucrulă cu aceste 5000 din dicționarulă amintită, amă aflată că „Dizionario“, deși publicată la 1878, a trebuită să-și ia informațiunile dela „ună conspectă istorico-geografico-statistică“ compusă la 1803 în biuroulă despărțeméntulă literară-artistică ală Lloydulă austriacă, (v. Romanulă din Bucuresci, 22 Aprilie 1888), care consideră numai nucleulă româniloră istrieni — Vlașia dela Cepici — și-í atribuesce 5000 de suflete. În estă modă cifra din „Dizionario“ e redusă la valórea ei adevărată: ea se referesce la anulă 1803 și e totă atătă de autentică și de cređută ca orí și care numără din statistica oficiósă. Că „Dizionario“ a împrumutată cifra dela Lloydulă austriacă, e fórte naturală. Italia avea atunci numai în afaceri maritime relațiuni mai strínse cu Austria. Naturalminte autorulă „Dizionario“-lui la 1878 nu supunea că românii istrieni în restimpă de 75 de aní ară fi putută scăde, căci popórele de regulă se înmulțescă. În fine

cum să le poți imputa italienilor neesactitatea în lucruri românesce, când românii înșiși mărturisesc cu durere, că nu cunosc îndestul neamul lor.

Rămâne să vorbim de conscripțiunea etnografică din 31 Decembre 1880. Acesta, precum am ășis, nici nu amintese de românii istrieni. Lucrul era bătător la ochi, cu atât mai mult, că în statistica aceea s'au fost făcute multe nedreptăți tuturor naționalităților din Austria, precum se face și în Ungaria și preste totu locul, unde se urmăze sistemul „Umgangssprache“, care, mai cu sémă în afaceri oficiöse și cu persóne cari nu cunosc limba noastră, e cea oficiösă. În locul acesta însă nu ne póte fi scopul să discutăm principiile sciintifice ale statisticei în general și nici nu vom critica basa specială (Umgangssprache) a conscripțiunei din 1880, dar atât totu observăm, că dacă românii istrieni nu vorbesc cu popórele, cu cari vin în contact, decâtu croătesce séu italianesce (căci în 1880 unii numérau ca croați, alții ca italieni), pentrucă limba lor cine nu o învétă nu o înțelege, — ei între ei, acasă, în familiă, pe teritorul lor în Vlașia, séu unde vor fi, vorbesc limba lor propriă (coruptă, antică, mestecată séu cum, acesta forméze obiectul limbistice), așa în câtu unele femei, cari n'au eșit din satul lor, și prunci până la o etate de 10—12 ani nu știu decâtu românesce. Deci numărătorii din 1880 cel puțin sub asterisc puteau nota, că limba în cutare și cutare loc e românescă și locuitorii de acolo sunt români. E drept, că în 1880 scolii proprii ei n'au avut, precum nu au nici acum, ca să se fi putut constata limba vorbită și înțelésă de tóte șufletele românesce din Istria; și spre nenorocirea lor limba ritului în bisericile lor e cea croată — o absurditate dintre cele mai grosolane — și ast-felú comisiunea respectivă lesne a putut fi trasă în erórea parțialităților de preoții slavi, cari vor fi subministratú datele statistice, și cari sunt mai multú apostoli ai aspirațiunilor slave, decâtú ai cuvântului dumnezeesc.

Dar de nu o a făcutu comisiunea însași, s'aû aflatu alți ómenî, provêduți cu erudițiunê și neparțialitate, cari din curatú sentimentú de dreptate, n'aû pututú suferi erorile incurse în conspectele oficióse, și încátú privesce pe româniî istrieniî aû regulatú afacerea. „Die ethnographischen Verhältnisse des öster. Küstenlandes nach dem richtiggestellten Ergebnisse der Volkszählung vom 31 Dezember 1880. Mit einer ethnographischen Karte in 2 Blättern. Von Carl Freiherr von Czörnig, k. k. Oberfinanzrath, Triest, 1885.“ și „Die Rumunen in Istrien“ (Petermann, Geogr. Mittheilungen 1883, p. 294) de Dr. C. Lechner, profesorú în Pisino, suntú dóuê lucrări, cari aû reclamatú dreptate pentru româniî istrieniî. După Czörnig în 1880 Vlașia a avutú 2121 și după Lechner în 1884 2300 de suflete, la cari se mai adaugă 531 de pe Vena, și așa arú fi cu toți cam 2600, fără cei de pe la Albona și cei risipiți prin provinciã.

Ultima (1888) cifrã și cea mai prospêtã de 2999, numai pentru Vlașia o avemú din gura dlui Costantini, deputatú la dieta istrieanã și consilierú alú comitetului provincialú din Parenzo (Veđi „L'Istria“ din Parenzo, 6 Ottobre 1888 și „Tribuna“ din Sibiuú, 18—20 Octomvrie 1888).

Reasumându cifrele acestea, cãpêtãmú tabela urmátóre:

	Vlașia	Pe Vena	Peter. Alb.	Risipiți	Totalú
Timpii vechii (incl. 16. seculú)	?	?	?	?	10.000
1803	5000	?	?	?	?
1846	?	?	?	?	1555
1850	2430	523 (525)	0	0	2953 (2955)
1859 Combi	3000	?	?	?	?
1859 Ascoli	2200	?	?	?	?
1869 ca în 1850					
1880 { Czörnig	2121	} 531	?	?	} circa : 2600
1884 { Lechner	2300		?	?	
1888	2299	?	?	?	?

Acésta între altele ne arată fenomenul trist, că pe când alte popóre cu timpul cresc, se înmulțesc, românii istrieni scad mereu. Și proporțiunea e cam atare, că rămânând condițiunile de până acum ușor se va împlini trista profeția a lui *W. Urbas*, că nu va trece o sută de ani până ce se va fi stersă și ultima urmă a lor.

Vincentiū Nicórá.

CĂRȚILE CELE MAI BUNE ȘI BIBLIOTECILE POPORANE.

Teme de conținut literar, la o tractare aprofundată a locului lor în opuri. Foile cotidiene preferesc a scrie în notițe scurte și de interes actual; că sînt varii obiectele de cari se ocupă, și caută se lucre iute.

Calea de mijloc este a înbina momentul literar cu cel actual, și acésta problemă se vine foilor literare, ce se publică în periode mai lungi, cari drept-aceea pot, mai cu îndemănare, să ferescă iuțela de superficialitate, și aprofundarea s'o ferescă de urmărirea unor scopuri eschisiv doctrinare s'eu cu desconsiderare pentru lipsele actualității.

Atari vederi ne conduc modest în acest organ stimat a vorbi despre cărți mai întei.

I.

Era în Anglia la 1887 că unile gazete, dorind a răspândi în public gustul de o lectură folositoare, propuseră un plebiscit. Cu plebiscitul voiau să culégă voturi dela cetitori, întru a constata: cari sînt cei mai buni „100 de autori“. Acești 100 se înțeleg din toate timpurile în veri ce limbă, despre veri ce obiect, în scurt: cei mai buni de recomandat pentru lectură!

Vieta e scurtă a ceti mulți autori „*ars longa, vita brevis*“, dar 100 pôte fiă-cine, și de aceea sîntem datori, așa a socotit anglul cel practic, datori să oferim fiă-cui lista celor 100.

Să nu perdemă din vedere, că anglulă ține multă la o lectură bună și scie s'o respândescă iute în proporțiunī mari. Aducemă de exemplu că *Smiles*, apostolulă burgesiei angle, mai nainte cu câteva decenie nu-și căpeta editorī la opurile sale, precum însulă ni spune în o precuvântare, dar astăđi acele opurī sūntă respândite în sute de mīi de esemplarie. Este dar naturală, în Anglia, mulțimea bărbaților, deviniți celebri cu studiulă propriū, din lectură privată, seū cum se mai đice „autodidactī“. Decă în Germania atletulă culturei și alū literaturēi vine dela universitate de pe catedră, atunci în Anglia vine din atare bibliotecă publică. E mândria némțului să-și vedă universitățile sale bine proveđute cu profesori de valóre și de renume, érá anglulă — đice unū călătorū germanū — mai caută să aibă și bibliotecī bogate și spațiose, elegante și comode, cu tóte îndemănările, câte le reclamă studiulă juniloră și lucrulă betrániloră. Intru acésta a isbutitū anglulă să întrécă pe toți. — Cândū điserămū „autodidactī“, amū luatū sensulă propriū, ce-lū îndicarămū, nu cum se întrebuintéză de comunū a însemna pre cel-ce adună materialū multū de cunoscințe, dar fără sistemă. Anglulă străbate în sistemă cu o stăruință potențată și combinată, ce ni este străină, ca limba dēnsului, bună órá dacă noi đicemū „diletantū“, înțelegemū pre celū inferiorū unū profesionistū, dar anglulă înțelege pre celū superiorū, pre cel-ce cultivă studiulă din iubire, vocațiune „delectare“. Revenimū la cei 100.

Era greū de a scóte ceva la cale cu plebiscitulă, într'o afacere, ce nici în Anglia n'a devenitū încă plebeană. După unile discusiunī, luminați luară điarishtiī angli refugiu la autoritatea literară. Așa s'a primitū lista compusă de *Iohn Lubbock*, cancelarulă universităței de Londra.

Însă germaniloră li s'a părutū, că anglulă n'a luatū în considerațiune diréptă productele literaturēi germane. Decī *Dr. M. Schneidewin* a compusū și publicatū acum la Berlin scrierea: „Cele mai bune cărți din tóte timpurile și din tóte literaturile, unū răspunsū germanū la scrierea anglă:

„Lista celor mai bune 100 de cărți“. A lucrată *Schneiderwin*, ajutată de 35 de literați germani, totu nune sonore pe terenul de cultură, și reproduce dela fiă-care câte o epistolă, cu recomandare de opuri nouă și nouă. Așa a crescută numărul recomandatelor de la „6 mi până la 10 mi“, cum dice autorul. Mai observăm că alătura cu cei 35 de literați a lucrată încă 26 de editori, librari, tipografi ș. c. l. ale căror nune obvină apoi în urmă, ca firme, între anunile se inserțiunile adause la scrierea citată.

Este învederată, că acei literați germani, considerându-i în calcul rotund, n'a putut să se restringă la cifra de 100, ca anglul, érá rezultatul obținut, adecă numărul de 6 mi până la 10 mi, ni ții espune la satire și la presupunerii desfavoritóre.

Cei cu inclinațiunea la satire, considerându că atâtea mi de cărți pretindă încordare și și nópte, fără speranță de a sfârși, vor dice cu țerani din poveste despre medicul lor : „Medicul nostru citește necontentit, a bună sémă e fórté bătut la cap!“ Acei țerani, cu toți sănătoși, nu-și puteau esplica altmintrea lipsa de o cetire continuă pentru un medic fără ocupațiune. Să adaugem că, morboși de erau țerani, și medicul avisat a studia morburile la fiă-care particular, nici atunci nu se motiva o cetire continuă, de óre ce intelectul cere rėgasă a consume, a preface și arangea cele cetite, cum albina cere rėgasă pentru împărțirea și arangierea sarcinei ce aduse, că la din contră nepădiți noi ne disgustăm. Bună órá plugarul, dacă ar lucra și și nópte fără pausă, i s'ar stórce puterile, slăbit ar perde voia și bucuria, din cari isvoresc sunete lirice cu „frunță verde“ la săpat de cucuruș în primăveră, și apoi imne religiöse în vederea pómelor matore dela cules. Pe holda românului, lucrul e o plăcere; câmpul cu valea se îngână în doine și daine. A dispărută agrii cei muți, cu sclavi din anticitate, și cu munca de silă din sece feudali. Totu așa învățatura, peste ce aduce folos, mai procură o desfătare omului de bun

simțu, și la rëndulū seū sciința încă are poesia sa. Nemică bunū fără poesiă . . .

Celū cu presupunere și cu suspiționare, percurgëndū lista germană, va avisa la imposibilitatea de a ceti atâte miī de opurī de o parte, de alta la acea circumstanță, că aū lucratū împreună cu cei 35 de literați, încă 26 de editori, și de aici va face conclusiunea, că germaniī, departe de a compune o instrucțiune seū manuducere ca angliī, aū travestitū frumōsa intențiune englesă, prefăcënd'o reclamū pentru librăriile și editurile indicate, ceeace se dovedesce și cu timpulū publicării, că adecă și-aū alesū privilegiū de publicare chiarū acum ajunulū de crăciunū și de anulū noū, la cari sērbători germaniī aū datinā a face, în familiā și între cunoscuți, donațiunī de cărți bune.

Nu acceptāmū suspiționarea amintită. Ni se pare ridiculă chiarū și presupunerea că acei literați, lucēfēri pe ceriulū „poporului de filosofi“, s'ar putē îngagea la reclame. Soco-timū numai că germaniī, când nu se îndestulirā cu înșirarea unorū autori clasici din anticitate și moderni, fără aduserā unū magazinū cu negoțū multū, mai totū modernū și în precumpēnire de proveniință germană, atunci aū comisū o esepTORAȚIUNE, seū pōte este chiarū grandomania, ce neīncetatū amenință a-ī molipsi, de când cu învingerile lorū din Francia.

Va fi așa, de óre-ce nu tóte învingerile suntū absolutū bune în consecințele lorū. Acēsta este consolațiunea celorū mulți fără de învingeri, între cari și noi. Noi, că suntemū o națiune mică, și că n'amū doritū undeva și n'amū încercatū veri o învingere pe atare terenū, nici față de unguri în Transilvania nici față de muscali în Basarabia, noi deci așa suntemū ținuți între marginile modestiei, în câtū ne simțimū competenți a judeca în cestiunea cu angli și nemți. Cu îndreptățirea dela modestiā, ne încumetāmū a susținē tesa cumcă lista anglă are preferințele următóre :

a ceti 100 de autori, e mai aprópe de posibilitate, decâtū a ceti 10 miī; apoi

Cine a citit 100 de autori nu are lipsă ca altul să-i recomande ce să citească mai departe.

Eclectici noi, nu parțiali, după ce fecerăm unu geniu anglu complimentele ce-i detoriam, ne ducem acumă cu receruta curtenire la germanu, întru a recunósce că lista densusului în butulu escepțiuniloru ce i se potú face, totuși conține dóue mominte instructive.

Unu momentu, că germanulu, prin acceptarea în listă a totú ce este — așa dicendú — seriosu și decentu, ajunse la o variațiune, carea corespunde la varietatea cea mare de gusturi în publiculu cetitoru. Din acestu esemplu, ce ni-lú presintă germanulu în literarura universală, dacă este permisú să tragemú consecințe la mica nóstră literatură națională, vomú afirma, că până frații de peste munți mergú urmele lui *Eliade*, érá noi dincóci urmele lui *Georgiu Barițiu* carele „*primus nos duxit ad undas*,” până atunci opurile române suntu tóte vrednice de întrodusu în lista pentru cetitori. Cu acésta credemú că se respunde la întrebarea cotidiană și stereotipă: ce cărți recomandați, că facemú o reuniune, unú cercú de lectură? Tóte suntu bune!

Altú momentu este acelu moto, ce germanulu l'a pusú în fruntea scrierii sale: „Aparține la reforma ce intenționămú, pentru viéta nóstră familiară și națională, ca să împună fiăcării case de dai-dómne, să-i împună detorința a posede o mică bibliotecă alésă“.

Cu acestea vomú trece la bibliotecă.

Dr. *Georgiu Popa*.

(Va urma).

PEDAGOGIA ÎN ACADEMIA DE ȘTIINȚE DIN BERLIN.

Profesorulu și membrulu Academiei regesci de științe din Berlin, dlú *Dilthey*, într'unú tractatú „Despre posibilitatea unei științe pedagogice de valóre generală“, căruia i-a datú cetire

în una din ședințele acelei Academii*) ține la un loc: „Cultura, perfecțiunea, dezvoltarea, fericirea omului, privesc dintr'un punct de vedere filosofic mai înalt, sunt ținta tuturor instituțiilor. Într-o măsură însă Pedagogia e chemată să realizeze aceste stări, ea e ținta supremă practică, la care trebuie să conducă Filosofia“. Am citat aceste cuvinte ale numitului profesor și academician pentru a face să se vadă importanța, ce se dă Pedagogiei din partea savanților germani. Și faptul în sine, că în supremul areopag al științei germane s'a surlat cestiunea Pedagogiei încă e o dovadă din cele mai eclatante, că lumea învățată din Germania se ocupă de Pedagogie cu un interes tot atâta de viu, ca și de celelalte științe. De altmintelega lucrul acesta nu e nou, căci în Germania încă din secolul trecut și în parte chiar din secolul al șaptesprezecelea cestiunile pedagogice au fost cestiuni de prima ordine, cu care se ocupau spiritele cele mai înalte și care făceau partea cea mai însemnată din opiniunea publică. Nu poate fi prin urmare nici o mirare, decât Pedagogia a ajuns astăzi să fie considerată ca având dreptul și ea de a se numera între științe. Dl. *Dilthey*, făcând Pedagogiei onoarea de a-i recunoște dreptul acesta, distinge în mod favorabil Pedagogia cultivată în școala lui *Herbart* față de alte sisteme pedagogice, care încă se bucură de bun renume, precum e d. e. sistemul pedagogic al unui *Spencer*, *Bain* și al altora, — un fapt acesta, pe care îl relevăm aici cu o satisfacțiune cu atât mai mare, cu cât și noi suntem atașați acelei școle și lucrăm acum de un lung șir de ani la răspândirea Pedagogiei Herbartiane între români.

În cele ce urmăz vom face o scurtă dare de seamă asupra interesantelor aprecieri, cărora dl. *Dilthey* dă expresiune elocventă în citatul său tractat, relativ la Pedagogie în general și în special la Pedagogia școlii lui *Herbart*.

*) A se vedea: Sitzungsberichte der Berliner Academie der Wissenschaften vom 19. Juli 1888.

Asupra dezvoltării istorice a Pedagogiei dlă *Dilthey* emite următoarele aprecieri pré juste. *Baco, Descartes* și soții loră aă întemeiată Didactica secolului ală șeptespredecelea, ale cărei idei fundamentale suntă : există ună mersă naturală ală formărei și dezvoltărei inteligenței și acela plécă dela experiență la adevăruri abstracte, dela limba viuă la regulile ei, dela împrejurimea imediată a copilului la orientarea lui în lume. Sistemulă acesta naturală de învățământă, dezvoltată mai departe prin *Comnen, Rousseau, Basedow* și *Pestalozzi* în secolulă ală optspredecelea, aă servită dreptă basă pe care între alții *Schwarz* și *Niemeyer* și-aă întemeiată sistemele loră de Pedagogiă. Dar în acele sisteme numiții pedagogi n'aă făcută decâtă a ordina și sistemisa esperiențele timpului anterioră dintr'ună punctă de vedere morală și a le aduce în nexă cu teoria așa numiteloră „facultăți spirituale“, despre cari dlă *Dilthey* cu totă dreptulă dice că, pe câtă timpă a servită ca basă Pedagogiei, acésta nu putea da pentru educațiune decâtă nesce îndreptări fórte superficiale și sterile. *Herbart* este, căruia 'i atribue și dlă *Dilthey* meritulă neperitoră de a fi delăturată pentru prima-óră acea teoriă netrebnică și a fi aflată basa psihologică pentru Didactica secolului ală șeptespredecelea și optspredecelea, făcendă astfelă începutulă unei Pedagogii sciintifice.

După-cum se scie teoria „facultățiloră spirituale“, ce datéză încă dela *Aristotelă*, a fostă înlocuită de *Herbart* prin o teoriă cu totulă originală, după care *ideile* se consideră ca fórte primitive, din ale căroră relațiuni celelalte fenomene ale vieții spirituale, adecă *sentimentele* și *nésuințele* și prin urmare și *voința* se desvóltă óre-cum ca consecuențe naturale. Amintindă de reforma acésta radicală, ce s'a întrodusă de *Herbart* în Psihologiă, d. *Dilthey* dice, că aceea, precum și adevărată este, a rezultată din necesitățile Pedagogiei; de óre-ce *Herbart*, ca pedagogă, în dezvoltarea teoriiloră sale psihologice a avută continuă înaintea ochiloră practica educațiunei și prin urmare din acésta a și primită cele mai pu-

ternice motive de a căuta baze sigure, științifice, pentru Pedagogia. Póte că împrejurarea acésta și e cauza, că ađi nu există Psihologia, carea ar fi în stare să facă Pedagogiei așa mari servicii ca Psihologia cultivată în școla lui *Herbart*. Se póte prin urmare susține, că numai cu privire la Psihologia *Herbartiană* s'a stabilită și adevărul, că Pedagogia are să devină o Psihologie aplicată, séu, după o altă versiune, că Psihologia este baza Pedagogiei.

Academicianul *Dilthey* însă, pe când recunoște, că teoria despre *idei* și în generală despre inteligență din Psihologia *Herbartiană* este o basă științifică deplină satisfăcătoare pentru Pedagogia, pe atunci observă, că unele părți din acea Psihologie și anume cele ce se referă la *sentimente* și *năsuințe*, nefindă încă deplină explorate, nu sântă până acum nici precisate de ajunsă: ună lucră prea naturală acesta, de óre-ce Psihologia empirică, tractată de școla *Herbartiană* după metoda științelor exacte, este ună din științele cele mai tinere și pe baza principiilor deja stabilite i-se adaogă dîlnicî îmbunătățiri. Cătă pentru fenomenele, ce constituescă viața noastră spirituală, și nexul loră causală, d. *Dilthey* nu se deosebesce aprópe întru nimică de școla *Herbartiană*. Ast-felă și după dănsulă viața spirituală constă din cunoscutele fenomene, ale căroră procese se condiționéză unele pe altele: *ideile* fiindă, prin cară cunoscemă realitatea, *sentimentele*, prin cară se arată valórea ce o dămă obiecteloră cunoscute, și *năsuințele*, în cară se termină seria, presentându-se ca totă atâtea tendențe de a obținé, de a realiza ceva.

Venindă acum la întrebarea: întru cătă e posibilă o știință pedagogică de valóre generală, d. *Dilthey* dize, că, pentru a deslega întrebarea acésta, trebuie să se distingă bine între aceea ce póte fi demonstrată în modă strictă științifică și prin urmare are o valóre recunoscută în generală, și între ceea-ce nău are valóre decătă într'ună cercă restrînsă. De valóre generală însă póte să fiă numai ceea-ce pretutindenea și în aceeași formă reese din natura generală a omulă. De

aci urmăză, că prescriptele formale ale Pedagogiei, ce-și au basa lor în Psihologie, va să ȃică în sciința despre însușirile generale și preste totu egale ale sufletului omenescu suntu și trebuie să fiă recunoscute în generalu. În partea acesta prin urmare Pedagogia se pôte privi ca o sciință de valore generală. Eară ce privesce conținutul culturei, ce prin educațiune e de a se da ómeniloru, Pedagogia trebuie să se acomodeze după instituțiunile, moravurile și vederile fiă-căruī poporū, precum acelea s'au desvoltatū în decursulū istoriei lui. Relativu la ținta educațiunei dlū *Dilthey* deci nu admite posibilitatea de a se stabili în Pedagogia nici o tesă de valore generală, pentru-că, după-cum afirmă, deși Etica presență formule și idealuri pentru educațiune, acelea însă nu suntu recunoscute de toți ómenii, judecata morală neavendū o valore generală, precumū are judecata logică și matematică.

Punctulū din urmă este uniculū punctū esențialū, în care dlū *Dilthey* se deosebesce de Herbartiani. Acestia, după-cum din Pedagogia sistemisatā de ei se pôte vedē, punū dreptū țintā educațiunei: formarea în elevū a unui caracterū moralū-religiosū, care e postulatū de asemenea de Etica filosoficā și de Doctrina religiunei creștine, fiindū consideratū ca idealulū celū mai înaltū și mai demnū alū personalității omenesci și prin urmare ca unū idealū, care pentru valoarea sa absolută, intrinsecă, are să se realizese câtū numai se pôte în toți ómenii fără nici o deosebire. *D. Dilthey* însă, ca toți pozitivistiī, neținendū sēmā de idealuri preste totū și prin urmare nici de idealulū arătatū, pretinde, că ținta educațiunei are să fiă de a face pe elevū să obținā perfecționarea proceselorū sale spirituale în coherența lorū naturală, pe basa culturei în mijloculū căreia trăesce, care e variatā după timpū și locū și deci chiarū și la unulū și același poporū pôte să varieze în decursulū istoriei lui.

Dar, precum este învederatū, punendū-se educațiunei o ast-felū de țintā vagā și nedeterminatā, tinerimea pôte să fiă

condusă în dezvoltarea ei de a-și însuși o cultură cu elemente și nemorale, după-cum cultura fiă-cărui poporū din orī-care timpū și locū conține și asemenea elemente. Și decă s'arū admite, ca să se întemple acēsta, apoi n'arū mai putea fi vorba de locū de a introduce îmbunătățirī și reforme în progresele moralū alū omenimeī: cultura istoricā ce s'a dezvoltatū și care e pe cale de a se desvolta, arū trebui să se privescā în tōte eventualitățile ca bine dezvoltatā și prin urmare ca îndreptățită de a se transpune așa cum e asupra generațiunilorū tinere. Din cele ce precedū se pōte înțelege decī că, pentru educațiune e necesariū a se stabili o țintā idealā chiarū și în interesulū unei culturī adevērate, carea pe cātū trebuie să corespundā individualitățilorū particulare și naționale precum și scopurilorū vieții practice, pe atātū are să fiā calificatā și de a înălța demnitatea omenescā în posesoriī ei. Ce privesce în specialū ținta idealā ce amū vēdūtū că școlā luī *Herbart* prefige educațiunei, trebuie să se însemne, că aceea e stabilitā în modū sciințificū în Etica filosoficā a acelei școle și decī, introducēndu-se în Pedagogiā, nu pōte să-i detragā aceleia nimicū din caracterulū ei sciințificū.

Termināndū darea de sēmā asupra tractatului academiicianului *Dilthey*, nu putemū să nu adăugāmū aci câte-va cuvinte pentru cei-ce aū să se ocupe mai de aprōpe cu Pedagogia. După-cum e sciutū sciințele așa numite practice, precum e și Pedagogia, sūntū menite a produce anumite schimbări și îmbunătățirī în cercurile vieții la cari se referū. Despre Pedagogiā în specialū se pōte dice, că ea e pârghia cea mai puternicā, prin care e datū a se ridica școlēle la înălțimea misiunei lorū. Despre acēsta ne putemū convinge din experiența de tōte țilele, carea arată că, cu cātū în școlēle unei națiuni funcționează învățătorī și profesori cu calificatiune pedagogicā mai înaltā, cu atātū acele școlē staū la unū nivelū mai înaltū și cu atātū și prestațiunile lorū sūntū mai considerabile. De aci însă urmēzā, că cei mai de aprōpe, cari aū să se înterezeze de a lua notiță de starea Pedagogiei

și prin urmare de a profita de progresele ei, sîntu ómenii de școlă, sîntu învătătorii și profesorii, cărora le este încredințată educațiunea și instrucțiunea tinerimeii. E dreptă, că nu numai cualificațiunea pedagogică este prin carea învătătorii și profesorii se punu în stare de a-și implini misiunea loră. Pe lângă acea cualificațiune ei trebuie să posedă în măsură cătū mai deplină și sciința și desteritățile, scurtū tóte elementele de cultură, ce au să le comunice elevilor loră. Cualificațiunea pedagogică. însă, carea conține în sine arta de a da, de a comunica altora cultură, e necesară în óre-care măsură chiarū și pentru profesorii, cari se ocupă în așa numitele școle de specialitate numai cu propunerea de sciințe și dexterități; eară pentru învătătorii din școlele primare precum și pentru profesorii din cele secundare seú medii, cari au de a dota pe elevii loră cu cultură conformū problemei educațiunei, acea cualificațiune le este de o necesitate atătū de mare, că fără ea nu e cu putință să-și implinescă misiunea cu cunoșcință de cauză prin urmare în modū sigurū și cu deplinū succesū. Eată cauza, pentru care națiunile cu cătū sîntū mai înaintate în cultură și prin urmare cu cătū sîntū în stare de a cunoșce mai bine și condițiunile progresului în cultură, cu atătū și stăruescū mai multū, ca învătătorii și profesorii, chiămați de a funcționa în școlele loră, să-și însușescă în măsură cătū mai deplină cualificațiunea pedagogică.

Ioanū Popescu.

UNŪ DOCUMENTŪ ISTORICŪ.

Din „*Memoriulū*“ d-lui I. St. Șuluții, e cunoscutū sfērșitul tragicū alū lui *Ioanū Dragoșū*, comisarū trimisū de Kosuth la Moșii *Iancului* spre a loră îndreptare, precum însuși dice în documentulū, pe care 'lū publicămū mai josū.

Dragoșū a fostū sfășiatū în Abrudū tocmai de aceia, pe cari avea misiunea să-î îndrepteze.

Cum înțelege elă *îndreptarea* se vede din documentul ce urmează:

POPORULUI ROMÂNŪ DIN ABRUDŪ ȘI DIN PREJURULŪ ACESTA!

În numele țării năstre ungare cu cuvântul prezidentului Lodovic Kosuth v'am spus că întru mărturisirea păcei și supunerii și credinței cătră țară și ocârmuirei, să depuneț armele, căci tôte ce dăseră se vor împlini și fără arele*) văstre; și totuș s'au aflat ómenî, cari pre la șanțul din Buceș și Mihăleni cu mână armată făceau lógăre; decî cătanile țări au eșit din Zdrapti**) și au pornit la aceleăș locuri; Iar fiindcă ómenii strigară pace și se páfugară, iar alții spuseră, că în Abrud și în Cămpeni aũ strigat poporul pace, cătanele întru aceiaș nădejde, că toți veți depune armele jos, s'au cărat la Abrud și aũ întrat fiind primiț cu bucurie de popor; Aici dară este ce mai mare pace, și cruțare, nimenea nu se vatămă, însă arma trebuie să o dea la sedul orașului, decî toți arămații sătenî băgaț în samă bine, că de se va întemeia țara, de veți aduce armele înainte și veți fii linistiți nimică stricare nu veți avea, și deschidendu-se calea în tôte părțile, veți putea merge spre căutarea traiului; pentru aceasta dară sătenî bărbaț grăbiț datoría văstră a o împlini și apoi a vè căuta de treburile casei văstre, — căci așa veți fii fericiți; Iar de veți asculta de amăgitorî nebunî, și vè veț înprotivi, și prin aceasta și la cei nevinovați veți pricinul pacoste, apoi veți fii urțiți și pedepsiți și de Dumneđđu și de țară.

Dat în Abrud 25 April (7 Maiũ) 1849.

Ioan Dragoș m. p.

spre a văstră îndreptare trimisũ ablegat dietal.

Originalulũ rěũ păstratũ alũ acestuî documentũ, se află în posesiunea subscrisuluî. Elũ e scrisũ pe o jumėtate colă de hârtie, cu caractere cirile. Subscrierea e a lui Dragoșũ însuși, ear textulũ e scrisũ de altă mână. Singura deosebire între transcrierea de mai susũ și originalulũ e că pe *oa* l'amũ reproduș cu *o*, încolea amũ păstratũ până și erorile din penă și pe cele ortografice.

G. Sima alũ lui Iónũ.

*) Armele, eróre din penă.

Raport.

**) Comune situate în trecătórea, ce duce din părțile ungurene la Abrudũ.

Raport.

LITERATURA POPORALA.

COLINDE*)

I.

Ast-ai Dómna, bună-î Dómna,
Ioghină, Ioghină Dómne!

Că ea binî s'o socotitū:

Ioghină, Ioghină Dómne!

Doi boi, bibolî prinsu-s'o,

Ioghină, ș. a.

La munte eșitu-s'o,

Muntele aratu-l'o,

Cătū lungișū cătū curmeșișū,

Dar' mai multū îi pe lungișū.

Brézdă négră trasu-s'o,

Grău roșu vărsatu-s'o,

Mândră holdă coptu-s'o,

La paiū totū cam trestioasă

Și la spicū cam sălcioasă.

Asta-î Dómna, bună-î Dómna,

Că ea binî s'o socotitū:

Mândră clacă strînsu-s'o

Totū de junî, de fete mari.

Fetele mărunchi tăia,

Ear junii snopii lega

Alții clăile punea,

Alții pe carē 'ncărca,

Alții la șură-lū ducea,

Alții stoguri ilū făcea.

Asta-î Dómna, bună-î Dómna,

Că ea binî s'o socotitū:

'Mblătitori băgatu-s'o

Și grău imblătitu-l'o;

După ce l'aū vēnturātū,

In saci largi mi-l'o turnatū,

Pe carē l'o d'incărcatū,

La móră o alergatū

Grăulū de l'o măcinatū,

Dusu-l'o, adusu-l'o

Mândrii colaci făptu-s'o:

La nănași dintr'o gălétă

Și la finî din trei deodată

Și nouē unulū frumosū

Cu pelița lui Christosū

Și ne pare că-î acesta.

II.

Ce te-ai Domnū bunū veselitū,

Mândră masă 'mpodobitū,

Mândră masă de mătasă.

Dar pe masă ce ți-ai pusū?

Pusu-ți-ai colaci de grău,

Cam pintre colaci de grău

Pusu-ți-ai vase cu vinū,

Cam pintre vase cu vinū

Pusu-ți-ai păhare pline,

Cam pintre păhare pline

Pusu-ți-ai luminî aprinse,

De lumin' ca sórele,

Ca sórele cu rașele

Și ca luna cu lumina.

Ca și d'altă bucuriă,

Cam mai mari de-a cununa

Și mai mici de-a boteza,

Pintre cerū și pintre ingeri

Susū în pórtă raiului,

De-a dirépta Tatălui

Și-o 'nchinămū cu sănătate.

*) Culese în cómuna Gârbova-de-susū, lângă Aiudū.

III.

Măru-î mărgăritu,
 Măndru-î înflorit
 Totu cu flori de-argintu.
 La vėrvuțu de mēru
 Ceî golonî(?) vineți
 Că-sū feciorii gazdii,
 Fire-arū sănētoși.
 Mai în josū pe mēru
 D'albe limpregiōre (?),
 Că-sū fetele gazdii,
 Fire-arū sănētose.
 Mai în josū pe mēru
 Verigă de aurū,

Jupănēsa gazdă,
 Fire-arū sănētōsă.
 La trupinî de mēru
 Păhărelū de-argintū,
 E jupānulū gazdă,
 Fire-arū sănātosū.
 Jur, prejur de mēru
 Iederă mērunță,
 Bunētate multă
 Lorū a tuturorū
 Fire-arū sănātoși
 Veseli și voioși.

IV.

Ferice de cestū domnū bunū,
 Elū trii fiî că și-o d'avutu,
 Elū bine i-o d'invētatū:
 Unulū merge cu plugulū,
 Unulū paște oile,
 Unulū șapă viile,
 Totū săpāndū și d'ingropāndū
 Dumneđeū i-o dāruițū
 Totū o vițā de d'aurū
 Și s'o 'nvētatū bunū faurū.
 Și đeū elū că-și mai făcea
 La celū frate pēcurarū
 Totū unū fluierū de d'aurū.
 Încātrāū cu oi pornea
 Cu fluieru că-și đicea,
 Totū codru că-și legāna;
 Cāți păstorî că mi-lū vedea
 Toți bine că-lū întreba:
 — „Cine ție ți-o făcutū
 „Cesta fluierū de d'aurū?
 — „Cine mie să mi-'lū facă?

Da celū frate bunū faurū,
 Care lucră la d'aurū“.
 Și đeū elū că-și mai făcea
 La celū frate plugărelū
 Totū unū pluguțū de d'aurū.
 Încātrāū cu plugū pornea
 Tōte cōste lumina.
 Cāți plugarî că mi-lū vedea
 Toți bine că-'lū întreba:
 — „Cine ție ți-o făcutū
 Cesta pluguțū de d'aurū?
 — Cine mie sē mi-lū facă?
 Da celū frate bunū faurū,
 Care lucră la d'aurū“.
 Ș đeū elū că-și mai făcea
 Larionū (?), la đile mari,
 La d'albele bisericî,
 La sîntele Duminecî,
 La galbine prescurele,
 La galbine luminele.

alū lui Iōnū.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 376/1889.

Procesú verbalü

alü comitetului Asociaþiunei transilvane pentru literatura romänü și cultura poporului romänü, luatü în ședinþa dela 14 Decembre n. 1889.

Președinte: George Bariþü. Membrii preșenþi: Parteniu Cosma, I. St. Șuluþü, I. Popescu, Ioanü G. Popü, Dr. Il. Pușcariü, vice-președinte, I. V. Russu, E. Mäcellariü, Ioanü Hannia, I. Creþu, N. Toganü, bibliotecarü, Nicanorü Frateșü, controlorü, G. Candrea cassarü.

Secretarü: Dr. I. Crișianü.

Nr. 147. Prin mijlocirea d-lui președinte, G. Bariþü, s'aü donatü pe séma bibliotecei Asociaþiunei din partea d-nei Hermina Sentz, vöd. după fostulü directorü alü academiei de drepturi din Sibiiü, Dr. A. Sentz, membru onorarü alü Asociaþiunei, urmätórele cärfi:

1. *Helfert* Freih. v. *Der wiener Parnasz im Jahre 1848.* Wien 1882, (1. v.);

2. *Commission für slavische juridisch-politische Terminologie: Iuridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Österreichs.* Wien 1850. (1. v.);

3. *Sentz Dr. A. Schaguna A. v. Compendium des kanonischen Rechtes der einen heil. allg. u. apost. rom. Kirche.* Hermannstadt 1868 (3. v. 3 es.);

4. *Polizu - G. Bariþü: Vocabularü romänö-germänü.* Brașovü 1857 (1. v.);

5. *Tafel-Osiander-Schwab. Griechische Prosaiker in neuer Uebersetzg.* Stuttgart 1827/29 (3. t. 3 v.);

6. *Molnar v. Müllersheim: Deutsch-Walachische Sprachlehre.* Hermannstadt 1823 (3 Aufl. 1 v.);

7. *Stamatü T. Vocabularü de limba germänä și romänä.* Iași 1852 (1. v.);

8. *Actele sobórelorü bisericii gr. res. din Ardélü din anii 1850 și 1860.* (1. v.);

9. *Sänta scripturä a vechiului și noulü Testamentü, ediþiunea societäþii biblice pentru Britania și streinätate.* Pesta 1873 (1. v.);

10. *Șaguna A. b. Biblia.* Sibiiü 1856, 1858 (2. t. 2. v.)

11. *Gallü I. Dr. Regulamentü de procedura civilä. Traducere.* Pesta 1869 (1. v.);

12. *Cook X. N. Ambigu Transil. Kronstadt 1880* (1. v.);

13. *Şaguna A. b.* Manuală de studiul pastorală. Sibiiu 1872 (2. v. 2. es.);
14. *Şaguna A. b.* Anthorismos (1. v.);
15. *Baritiu G.* Catechismul calvinesc. Sibiiu 1879 (1. v.);
16. *Sentz Dr. A.* Der Wirkungskreis der Urbarialgerichte in Siebenbürgen. Hermannstadt 1858 (1. v.);
17. *Şaguna A. b.* Elementele dreptului canonic ală bisericeî dreptredincióse res. Sibiiu 1854 (1. v.);
18. *Articuli dietales novellares annorum 1791—1792.* Cibinii (1. vol.);
19. *Şaguna A. bar.* Enchiridionu saú carte manuale de canóne. Sibiiu 1871 (1. v.) (Ex. Nr. 377/1889).

— Cu mulţumită spre sciinţă, avëndu a se adeveri primirea. Cărţile se transpună bibliotecarului spre înregistrare. Esemplarele duple se transpună bibliotecei corpului didacticu dela şcola Asociaţiunei.

Nr. 148. Dela academia de sciinţe ces. din Viena, au sositu pe séma bibliotecei Asociaţiunei următoarele publicaţiuni:

1. *Sitzungsberichte* phil. hist. Cl. Bd. 117. 118.
2. *Sitzungsberichte* math. natur. Cl.
 - a) I. Abth. 1888 N 6—10; 1889 N. 1—3;
 - b) II. " a " " 8—10; " " 1—3;
 - c) II. " b " " 8—10; " " 1—3;
 - d) III. " " " 7—10; " " 1—4;
3. Register Nr. 12.
4. Denkschriften math. natur. Bd. 55;
5. Archiv für Kunde Östr. Geschichtsquellen Bd. 74 Hälfte I—II. (Ex. Nr. 352/1889).

— Spre sciinţă. Se constată, că primirea publicaţiuniloru înşirate s'a adeveritū pe cale presidială, conformū condiţiunii puse de cătră librarulă academieî.

Nr. 149. Comitetulū „Reuniunei române de cântări din Sibiiu“ cere a se pune la dispoziţiunea numitei reuniuni, pentru probele ei, sala cea mare din edificiulū şcolei de fete a Asociaţiunei, oferindū clavirulū seu, afară de timpulū probelorū, pentru serviţiulū şcolei. Probele s'au obicinuitū a se ţiné de 2 orī pe săptămână, séra dela 6—8 óre. (Ex. Nr. 357/1889).

— Comitetulū, neputēndu-se abate dela conclusulū seu dto. 21 Novembre 1887 relativū la întrarea în înstitutū a persónelorū, carī nu aparţinū aceleia, regretă a nu puté satisface cererea „Reuniunei române de cântări din Sibiiu“.

Nr. 150. I. Lupană, măestru ciobotară în Orăştie, se rĂgă pentru unĂ ajutorĂ (Ex. Nr. 360/1889).

— Cererea măestrului I. Lupană nu se pĂte considera, nedis-punĂndĂ Asociaţiunea de ajutĂre pentru măestri, ci numai pentru invĂţĂcei, pre lĂngă condiţiunile cuprinse în respectivele publicaţiuni de concursĂ.

Nr. 151. I. PetruţiĂ, locuitorĂ în Şepreuşii, se rĂgă pentru unĂ stipendiu de 50 fl. pe sĂma ficei sale, MĂriĂra PetruţiĂ, adă-postitĂ în internatulĂ şĂcolei Asociaţiunei. (Ex. Nr. 365/1889).

— Elevei din internatulĂ împreunatĂ cu şĂcola Asociaţiunei, MĂriĂra PetruţiĂ, i-se liberĂzĂ, pentru anulĂ scol. curentĂ, unĂ stipendiu de 50 fl. v. a., creatĂ din suma votatĂ în acestĂ scopĂ de institutulĂ de creditĂ şi economii „Albina“ din SibiiĂ.

Nr. 152. FostulĂ directorĂ alĂ despărţemĂntului IV. (S. Se-beşĂ) alĂ Asociaţiunei, dlĂ Piso, subşterne spre revisuire proto-colulĂ adunĂrei generale a despărţemĂntului, ţinutĂ în RĂhĂĂ la 1 Novembre a. c. precum şi protocolulĂ subcomitetului dela 23 No-vembre a. c. dimpreunĂ cu suma de 93 fl.

Din protocolulĂ adunĂrei generale se vede :

a) cĂ raportulĂ subcomitetului despre activitatea sa în decursulĂ anului trecutĂ, precum şi raportulĂ cassarului, despre starea cassei despărţemĂntului, s'au luatĂ spre ştiinţĂ ; cassarului i-s'a datĂ abso-lutorulĂ, affĂndu-se cassa în bunĂ ordine ;

b) s'au votatĂ din banii disponibili şi din cei intraţi cu oca-siunea acestei adunĂri dela binefĂcĂtori 2 ajutĂre Ă 40 fl. pentru 2 studenţi sĂraci din despărţemĂntĂ ;

c) s'a cetitĂ o disertaţiune „Despre miseriile la poporulĂ ro-mĂnĂ“ de Z. MureşanĂ ;

d) cĂ aĂ intratĂ :

1. taxe dela membrii ordinari 60 fl.

2. „ „ „ ajutĂtori 31 fl.

3. „ pentru diplome 2 fl.

4. Contrib. dela binefĂcĂtori 20 fl. 28 cr.

e) cĂ s'a reconstruitĂ subcomitetulĂ, alegĂndu-se :

1. directorĂ D. DavidĂ ;

2. membrii ordinari în comitetĂ : I. Oncescu, Z. MureşanĂ, S. MedeanĂ, I. Moga, I. DrocĂ şi Dr. I. Mihu.

3. membrii suplenţi : I. Savu şi S. Roşu.

f) cĂ cu eruarea locului şi fixarea timpului pentru proxima adunare generalĂ a despărţemĂntului s'a incređutĂ subcomitetulĂ.

Din protocolul subcomitetului se vede :

a) că nouă alesul directorul, dl. Danilă Davidu, strămutându-se cu locuința în Orăștie, ar fi declarat fostul director, că declină dela sine oficiul de director, ear subcomitetul cere ca cu agendele direcționale să se încredă, până la proxima adunare generală, unul din membrii ordinari ai subcomitetului, care-și are locuința în S. Sebeșu ;

b) subcomitetul, reflectându la proiectul acestui comitetu relativu la o nouă arondare a despărțemintelor Asociațiunei, propune unele modificări în numitul proiectu. (Ex. Nr. 366/1889).

Se adeverește primirea sumei de 93 fl. cu aceea, că membrii de nouă înscriși voru primi diploma de membru numai după ce voru obținé aprobarea adunării generale a Asociațiunei. Concluzul, prin care se crează din sumele întrate dela membrii ajutători și dela binefăcători, precum și din unii bani, de cari dispune despărțemintulu din trecut, 2 stipendii à 40 fl. se aprobă cu aceea, că On. Direcțiune să arete fără întârziere cifra sumei, de care dispune din trecută cassa despărțemintului.

Reconstruirea subcomitetului se ia la cunoscintă și noulu directoru, dl. D. Davidu, deși nu se mai află cu locuința în centrul despărțemintului, e învitatu a provedé oficiul, ce i-s'a încredințatu, până ce adunarea despărțemintului, ca foru competentu (conf. §. 12 și 13 din regul. mijl.) va lua măsurile de lipsă pentru îndeplinirea acelu oficiu eventualu prin altă persónă.

Asupra propunerilor pentru modificarea proiectului pentru o nouă arondare a despărțemintelor Asociațiunei, comitetulu va reveni la timpul se, după ce voru întra înformațiunile așteptate dela toate despărțemintele Asociațiunei.

Nr. 153. Comisiunea exmisă cu datulu 9 Iuliu a. c. Nr. 175 cu însărcinarea de a censura socotelele de pe anul scol. 1888/9 a școlei de fete a Asociațiunei și adevă de pe timpul din 1 Iuliu 1888 până în 7 Iuliu 1889, raportéză asupra stării numitelor socotele.

Pe basa unei esaminări detaiate se constată, că în decursulu timpulu menționatu mai susu au fostu :

a) Percepțiunile	fl. 15,623.09
b) Erogațiunile	„ 15,548.71
a) remasă decă unu saldū în favorea cassei de	fl. 74.38
S'au ridicatu însă dela instit. „Albina“ suma de	fl. 1250.—
Și s'au cumpăratu 23 □ lemne (à 9 fl.) pentru	
anulū scolarū următorū cu fl.	„ 207.—
Cu totulu s'a erogatu dar încă și suma de	fl. 1457.—

De aci vină a se subtrage :

1. Saldulă cu	fl.	74.38
2. 11□ lemne (ă 9 fl.) cumpăr. pro 1888/9 cu „	„	99,—
3. Restanții la eleve pro 1888/9 cu	„	299.44
4. Investițiuni cu	„	384.68
5. Interese dela „Albin'a“	„	13.40
	în totală fl.	870.90

S'a realizată deci față de dificitulă preliminară pe 10 luniă cu suma de 1377 fl., ună dificită numaiă de 586 fl. 10 cr. pe 12 luniă. (Ex. Nr. 374/1889).

— Spre sciință. Direcțiuneiă dela școlă civilă de fete cu internată a Asociațiuneiă, aflându-se rațiociniulă în ordine, i-se dă absolutorulă pentru gestiunea anulă scol. 1888/9.

Nr. 154. Comisiunea exmisă sub Nr. 342 a. c. subșterne în conformitate cu însărcinarea primită ună preliminară de budgetă, în sensulă căruia, pe basa rațiociniulă pentru anulă scolară 1888/9, și presupunându 40 eleve interniste, cu alimentarea în propria regiă, pe anulă scol. 1889/90. pe timpulă dela 1 Iuliu a. c. până 30 Iuniu 1890 : se preliminară :

a) percepțiunile cu 10,154 fl. 38 cr.

b) erogațiunile cu 10,739 fl.

prin urmare Asociațiunea va avé să subvenționeze școlă sa de fete în anulă acesta cu fl. 584.62 din colectele ce incurgă spre acestă scopă.

Aceeași comisiune, respunđendă la însărcinarea de a cerceta : „dacă s'a obținută séu nă în anulă espirată vre-ună câștigă prin luarea în regiă propriă a alimentațiuneiă în internatulă școlăi“, arată, că s'a obținută ună câștigă considerabilă. După rațiociniulă d-rei directore a institutuluiă alimentaarea condusă de dënșă a costată în totală, inclusive simbria bucătăresei și a celor 2 servitore dela bucătăriă suma de 4920 fl. 13 cr. alimentându-se cu acesta sumă 55 persone și cădëndă astfelă pe 1 persónă 89 fl. 46 cr. pe ană (10 luni), ear pe di (socotindă 10 luni) cam 30 cr.

Din contra alimentatorulă din anulă premergătoră, alimentându măi puține persone, a primită pe 10 luni (dela 1 Septemvre 1887 — 30 Iuniu 1888) 6179 fl. 30 cr. ear pe lunile Iuliu și Augustă 1887 s'a plătită viptulă persóneloră din internată cu 100 fl. 80 cr. ; s'a spesată în anulă numită deci în totală suma de 6280 fl. 10 cr. pe alimentațiune.

Alimentaruluiă din cestiune i-s'a plătită pentru fiă-care persónă câte 42 cr. la di, ear pe 10 luniă câte 126 fl. Pentru cele 55 persone

alimentate în anul trecut în regiă proprieă alimentatorului trecut ară fi primită pe 10 luni à 126 fl. suma de 6930 fl.; în alimentarea proprieă s'au proveđută aceste persoane numai cu 4920 fl. 13 cr. Diferința dintre aceste două sume de 2009 fl. 87 cr. se pôte considera de câștigul, ce 'l-a obținut Asociațiunea în anul școl. 1888/9—prin aceea, că alimentațiunea s'a luată în regiă proprieă.

Fiindă meritul pentru obținerea aceluî câștigă în prima liniă a d-rei directore, Elena Petrașcu, carea, pe lângă multele sarcini împreunate cu postulă sêu, și pe lângă provederea limbei franceze, care studiă a adusă școlei ună venită de 434 fl. s'a resolută a lua asupra și conducerea alimentării și a făcută tôte cu zelă și devotamentă: comisiunea propune ca, în consonanță cu propunerea făcută de direcțiunea școlei cu dto 9 Iuliu a. c. d-rei E. Petrașcu să i se voteze mulțumită pentru zelulă, cu care a condusă alimentațiunea în regiă proprieă în internatulă împreunată cu școla Asociațiunei. (Ex. Numărulă 369/1889).

— Budgetulă școlei cu internatulă a Asociațiunei pentru anul școlară 1889/90 se stabilește întocmai cu proiectulă subșternutulă de comisiunea esmisă.

Comitetulă, luândă cu plăcere actă despre starea alimentațiunei, de cândă acesta s'a luată în regiă proprieă, precum și despre meritulă, ce compete în privința acesta d-rei directoreă, Elena Petrașcu, 'i votază acesteia mulțumită pentru zelulă, cu care a condusă alimentarea în regiă proprieă în internatulă împreunată cu școla Asociațiunei.

Nr. 155. În legătură cu cele cuprinse la punctulă precedentă, și plecândă dela motivele, pe care se întemeiază partea a doua din concludsulă luată la acelu locă, se decide :

D-rei directore, Elena Petrașcu 'i se votază, în considerarea osteneleloră sale din anulă trecută școlară în interesulă școlei și ală internatulă, o remunerațiune de 200 fl. care sumă se asemnază la cassa Asociațiunei spre plătire din colectele, ce încurgă pentru acoperirea trebuințeloră școlei Asociațiunei.

Sibiiă, d. u. s.

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. I. Crișiană m. p.
secretară II.

Verificarea acestui procesă verbală se încrede d-loră : Ioană Hannia, Iosifă St. Șuluțiu, I. Crețu.

S'a cetită și verificată, Sibiiă la 12/24 Decembre 1889.

I. St. Șuluțiu m. p.

Ioană Hannia m. p.

Ioană Crețu m. p.

Nr. 381/1889.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 21 Decembre n. 1889.

Președinte: George Barițiu. Membrii prezenți: I. V. Russu, Dr. I. Pușcariu, v.-preș. P. Cosma, E. Măcellariu, I. Hannia, Ioan Popescu, I. G. Popu, G. Candrea, căsar, Nicanoru Frateșiu controloru. N. Toganu, bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 156. Secretarul II. raportază asupra petițiilor pentru ajutorare, cari au intrat la comitetu în urma concursului de sub Nr. 311, de dto 4 Octombore a. c.

Anumitu: La ajutoarele de câte 25 fl. cuprinse în concursu sub Nr. II, menite pentru învetaei de meserii, au intrat 22 cereri.

Între concurenți se află 1 curelaru, 2 rotari, 2 masari, 1 cococar, 2 lacatari, 3 croitori, 7 fauri, 3 cismari și 1 șelaru.

Avendu în vedere felulu meseriei, cualificatiunea, sporulu în meseria incepută și împregiurările familiare: precum familii forte numeroase, stare de orfanu ș. a.

— Cele 4 ajutoare se votează învetaeiloru:

1. *Emericu Păpucu* din Vargyas, masaru în Brașovu, orfanu de tată; 2. *Teodoru Bestelău* din Lupșa, fauru în Turda, din părinți forte săraci, mai avendu unu frate la meserie; 3. *Valeriu Nagy* din Sibiu, lacataru în Sibiu, orfanu de tată; 4. *Ioan Radu* din Valhidu, masariu în Elisabetopole, orfanu de tată.

Nr. 157. La cele 2 ajutoare à 20 fl. v. a. pe anu (pos. I. din concursulu amintitu la Nr. precedentu) din fundatiunea „Tofalena” menite pentru tineri descendenți din vre-o familie de ale fostei comune „Tofaleu”, cari ar voi să învețe vre-o meserie ore-care, a intrat o singura petitiune, anumitu dela Ioan Moldovanu, nascutu în Erneiulu-mare, de prezentu ucenicu de cismaria în M.-Oșorhei; tatalu numitulu tineru se trage din fosta comună „Tofaleu” și se află aci cu locuinta în Varhegy.

Fiindu cererea prezentata instruată în sensulu condițiilororu din concursu:

— Unulu din ajutoarele de fl. 20 v. a. din fundatiunea „Tofalena” se votează numitulu tineru Ioan Moldovanu, cismaru în M.-Oșorhei.

Ajutorulu alu doilea din aceeași fundatiune, neputendu-se conferi, suma de fl. 20 se adauge la fondu.

Nr. 158. La cele două ajutóre à 100 fl. v. a. de sub Nr. III. din concursù, pentru tineri, cu preferință din munții apusenî ai Transilvaniei, cari arù voi a se perfecționa în o măestrie de lem-năria mai perfecționată (facerea de cruci și colonade, învêlîse de case după sisteme moderne, sculptură în lemnù séu strugăria mai perfecționată), a întratù o singură cerere.

Avêndù în vedere, că singurulù concurentù, ca rotarù, nu întrunescè condițiunea esențială de a profesa o meseriă mai perfecționată în lemnù, și că ast-felù de astădată nu se află concurenți, căroro să se pótă conferi aceste ajutóre:

Pentru cele 2 ajutóre à fl. 100 v. a. amintite mai susù, se escrie concursù de nou.

Nr. 159. La propunerea cassarului Asociațiunei, a d-lui G. Candrea, estrasulù contulù curentù, ce-lù are Asociațiunea la institutulù „Albina“, încheiatù cu 30 Iuniu a. c. consunândù cu cărțile Asociațiunei (Ex. Nr. 373/1889).

— Servesce spre sciință.

Nr. 160. Aù întratù la comitetù taxe de membrii și de diplome dela:

Porțiusù Florianù în Rodna-vechiă 5 fl. pro 1889; Moisilù Dr. Const. în Năsêudù 2 fl. 50 cr. pro 1889; Coșbucù Leonù în Leșiù 5 fl. pro 1888; Poruțù Ioanù în Buda-Pesta 5 fl. pro 1889; Micu Simeonù în Alba-Iulia 5 fl. pro 1889; Radu Dr. Seb. în Blajù 5 fl. pro 1888; Tanco Dr. Paulù în Nasêudù 5 fl. pro 1889; Cherebețù Petru în Dejù 5 fl. pro 1888; Mihali Dr. Teodorù în Dejù 5 fl. pro 1888; Hossu Ioanù în Restolcù 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă; Mureșanù Șiregênulù P. în Dejù fl. 5 pro 1888; Romanulù Ioanù în Draga-Vilma 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă; Furcovicì Mihailù în Ilanda-mare 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă, Hermanù Teodorù în Dejù 5 fl. pro 1888; Cheresteșù A. în Dejù 5 fl. pro 1888; Dr. Triponù G. în Dejù 5 fl. pro 1888; Laszlo I. P. în Zlatna 5 fl. pro 1888; Mărincașù Vasile în Pria 5 fl. pro 1889; Medanù A. în Șomcuta-mare 5 fl. pro 1889; Furdui S. Alba-Iulia 5 fl. pro 1889; Prie C. în Săcădate 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Dr. Monda A. în Sângeorgiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Șandorù Anastasia în Cuiేశdiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Oltênù P. în Cuiేశdiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Crișianù E. în Reghinù, Barbù Elena în Reghinù, Lupù Z. în Hodacù, Têrnovênù A. în Hodacù, Racoțianù I. în Ibănesci, Cămpênù E. în Vărviz și Uilăcanù P. în Reghinù à 5 fl. pro 1889;

Nicolescu A. în Meșterhaza 10 fl. pro 1888/9; Dr. Todea A. în Reghină, Todea Sabina în Reghină, Barbă Severă în Reghină, Dr. Ceușană A. în Reghină, Șagău G. în Idicelă, Oltenu D. în Murereni, Popescu I. în Toplița, Aronă I. în Brașovă à 5 fl. pro 1889; Ioană Velea în Dejă, Antonă D. în Sibiiă, Foica D. în Sibiiă, Ghibu Ioană în Sibiiă, Popa Isaia în Ocna, Dr. Russu Octav. în Sibiiă, Russu Ioană în Sibiiă, Voilenă M. în Sibiiă à 5 fl. pro 1888; Baiulescu B. în Brașovă, Filepă G. în Tășnadă à 5 fl. pro 1889; Muntenu I. în Hațegă, Popă Bociată A. în Grădiște, Trimbiță N. în Grădiște, Ianza I. în Hațegă, Pasca C. în Zeicani, Rațiu I. în Hațegă, Serafină A. în Hațegă, Popoviță B. în Hațegă, Șoica Maria n. Macaveiă în Bucium-Poeni, Societatea „Arama la S. Treime“ în Buciumă, Danciă A. în Bucium-Șasa à 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Poruță I. în Cămpeni, Macaveiă Aronă în B.-Șasa, Candrea Doba N. în B.-Poeni, Jurchesculă Lares în Abrudă, Băieșană N. în Bucium-Isbita, Ciura Iosifă în Bucium-Șasa, Fornade T. în Ofenbaia, Hermană Lövi în Ofenbaia, Muntenu I. în Ofenbaia, Danciă I. în Ofenbaia, Macaveiă I. în Bucium-Șasa, Naică I. în Bucium-Șasa, Lupă G. în Bucium-Poeni, Gosa P. în Lupșa, Furdă Romulă în Cămpeni, Dr. Preda V. în Cămpeni, Dr. Chisbacă A. în Buciumă, Cirlea M. în Abrudă à 5 fl. pro 1889; Societatea „Concordia“ în Buciumă, Nicola G. în Albacă pro 1888 à 5 fl.; Germană I. în Bradă 2 fl. 50 cr. pro 1889; Alesandrescu Cormoșă E. în Mező-Capușă, Bozacă G. în M.-Méhes, Codarcea M. în M.-Rúcs, Codarcea C. în M.-Bandă à 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Moldovană S. în Turda, Voda A. în M.-St. Paulă, Popă Simionă în Aranyos-Lona-Ghereș, Solomonă N. în M.-Ludoșă, Turcă B. în M.-Capușă, Mană I. în M.-Rúcs, Moga Vasilie în M. Ludoșă, Catană C. în M. Ludoșă, Vlăduță Iul. în Turda, Tomasă N. în Grindă à 5 fl. pro 1889; Muntenu E. în Sibiiă pro 1888/9 10 fl.; Dr. Roșca R. în Sibiiă și Dr. Calefariă N. în Seliște pro 1889 5 fl.; Andreescu I. în Sibielă, Dr. Liviă de Leményi în Seliște, Mircea R. în Seliște, Indrieșă P. în Vale à 5 fl. pro 1889, și à 1 fl. pe diplomă, Pușcariă I. cav. în Budapesta 5 fl. pro 1889; Muntenu G. în M.-Cseke 10 fl. pro 1888/9; Bunea A. în Sibiiă 5 fl. pro 1888; Dr. Bunea A. în Blajă 10 fl. pro 1888/9; Popă Stefană în Blașă 10 fl. pro 1888/9; Păcurariă A. P. în M.-Ilia și Moldovană N. în Blajă à 5 fl. pro 1889; I. G. Popă în Sibiiă 10 fl. pro 1888/9; Germană I., Dr. Grama A., Hossu Iosifă, Simionă Popă, M. I. Moldovană, Silvestru N. Itoră, Oltenu V., Vancea G., Vlassa E., Vestemenă A., Turcă D., Varga I., Turcă B., Papiă A., Bota P. A. toți în Blajă à 5 fl.

pro 1889; Dr. Popă A. în Blajă 5 fl. pro 1889, și 1 fl. pe diplomă; Viciu A. și Bărbat G. în Blajă à 5 fl. pro 1889; Faură I. Craiova ajutoră fl. 33.08; Popa I. în Sibiu 5 fl. pro 1889; Dr. Olariu N. în Sibiu 10 fl. 1888/9; Moțu I. în Deva 100 fl. m. p. viață. Dima N. în Hunedóra, Fulea T. în Hunedóra, Hossu F. Longhină în Deva, Elena Popă-Hossu Longhină în Deva, Daniilă G. în Hunedóra, Stoichiță N. în Hunedóra, Oprea G. în Hunedóra, Chirca S. în Hunedóra, Dima Ales. în Hunedóra, Decenu G. în Sibiu, Cosma Maria în Sibiu, Berinde G. în Seini à 5 fl. pro 1889 și 4 fl. pe diplomă, Găroi N. în Zernești 100 fl. m. pe viață și 1 fl. pe diplomă, Dragomir S. în Gurasada, Domșa G. I. în Răchiș, Orașu S. în Șimleu, Dragomir A. în Zălaș, Papiriu P. V. în Ciurerna, à 5 fl. pro 1889; Papă I. în Vașcăpău 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă, Papă T. în Ortelecu 5 fl. pro 1889, Trifă Tită în Brebi 5 fl. pro 1889, și 1 fl. pe diplomă, Cosma A. în Șimleu, Butnariu Zosimă în Brașov, Cherebeș P. în Cățicău à 5 fl. pro 1889, Barițiu Ieronimă în Sibiu, Dr. Russu Octaviană în Sibiu à 5 fl. pro 1889; Popă A. în M. Lapoșu 5 fl. pro 1890; Comuna pol. Răheu, Oncescu I. în Răheu, à 5 fl. pro 1889; Medeană S. în Sebeșu 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă, Mureșanu Z. în Sebeșu 5 fl. pro 1889; Savu Mat. în Sebeșu 5 fl. pro 1889; Moga E. în Sebeșu 6 fl. pro 1889; Moga E. în Sebeșu 6 fl. pro 1889; Dănilă Davidă în Sebeșu 10 fl. pro 1888/9, Comuna p. Săsciori 5 fl. pro 1889, Morariu St. în Săsciori 5 fl. pro 1889; Comuna p. Pianulă inf. 5 fl. pro 1889; Savu Sabină în Pianulă inf. 5 fl. pro 1889;

— Spre știință.

Nr. 161. La cererile, ce 'i-s'au făcută din mai multe părți, comitetulă decide

— Organulă Asociațiunei transilvane „Transilvania“ va apăre, începându cu primulă numără din anulă viitoră 1890, în formată 8° mare, purtându fiă-care numără învelișu, și va fi scrisă după ortografia stabilită de Academia română.

Sibiu, d. u. s.

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioană Crișiană m. p.
secretară II.

Verificarea acestui procesă verbală se încrede d-loră: Elia Măcellariu, P. Cosma, Ioană G. Popă.

S'a cetită și verificată, Sibiu la 23 Decembrie 1889.

Elia Măcellariu p. m.

Partenie Cosma m. p.

I. G. Popă m. p.